

Vlaanderen
verbeelding werkt

Ondernemerscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen

situatie 2025

DEPARTEMENT
WERK, ECONOMIE
WETENSCHAP, INNOVATIE &
SOCIALE ECONOMIE

ecoom
EXPERTISECENTRUM O&O MONITORING

Colofon

Ondernemerscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2025 is een publicatie in opdracht van Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) van de Vlaamse overheid uitgevoerd door ECOOM-Ondernemerschap, UGent.

Auteurs

Prof. Dr. Jolien Roelandt, Assistant Professor of Entrepreneurship, Department of Marketing, Innovation and Organisation, Ghent University

Prof. Dr. Petra Andries, Associate Professor of Entrepreneurship, Department of Marketing, Innovation and Organisation, Ghent University

Verantwoordelijke uitgever

Johan Hanssens, Secretaris-generaal
Vlaamse overheid
Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie & Sociale Economie
Koning Albert II-laan 15 bus 380
1012 BRUSSEL
02 553 42 56
info.wewis@vlaanderen.be
www.departement-wewis.be

Uitgave

Juli 2026
D/2026/3241/270

Overname is alleen toegestaan met bronvermelding. Het Departement WEWIS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van de in dit rapport opgenomen informatie

DEPARTEMENT
WERK, ECONOMIE
WETENSCHAP, INNOVATIE &
SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

1 Inleiding 5

2 De belangrijkste resultaten anno 2025 5

2.1 Maatschappelijke perceptie van ondernemerschap 5

2.2 Individuele perceptie 6

2.3 Startersactiviteiten 8

2.4 Intrapreneurship 10

2.5 Financiering van ondernemers 10

3 Verschil tussen niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers 11

4 Opportuniteitsontwikkeling en gebruik van AI bij starters en gevestigde ondernemers 13

5 Conclusie 16

Appendix 20

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Opportuniteitsdetectie: Internationale vergelijking 7
Figuur 2: Totale ondernemersactiviteit: Internationale vergelijking..... 9
Figuur 3: Ervaring naar gelang werksituatie (gewogen cijfers in % van de populatie van niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers)..... 11
Figuur 4: Maatschappelijke perceptie naar gelang werksituatie (gewogen cijfers in % van de populatie van niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers) 12
Figuur 5: Individuele perceptie naar gelang werksituatie (gewogen cijfers, in % van de populatie van niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers; met uitzondering van Angst voor falen (1) dat geëxtrapoleerd is naar deelpopulatie die opportuniteiten verwacht) 13
Figuur 6: Opportuniteitsontwikkeling naar gelang starter of gevestigd ondernemer (gewogen cijfers, in % van de populatie van starters en gevestigde ondernemers)..... 14
Figuur 7: Gebruik van AI bij opportuniteitsontwikkeling naar gelang starter of gevestigd ondernemer (gewogen cijfers, in % van de populatie van starters en gevestigde ondernemers die de bewuste fase doorlopen)..... 15
Figuur 8: Belang van AI voor de implementatie van hun businessmodel en strategie in de komende drie jaar naar gelang starter of gevestigde ondernemer (gewogen cijfers, in % van de populatie van starters en gevestigde ondernemers) 16

APPENDIX

Tabel I: Indicatoren voor Vlaanderen 2009-2025 (als % van de populatie) 20
Figuur A. I: Evolutie van de maatschappelijke perceptie (als % van de populatie) 21
Figuur A. II: Evolutie van de individuele perceptie (als % van de populatie) 22
Figuur A. III: Evolutie van de startersactiviteiten (als % van de populatie)..... 23

1 INLEIDING

Van begin oktober 2025 tot begin december 2025 voerde ECOOM-Ondernemerschap UGent zijn negende onderzoek uit naar de ondernemerschapscultuur en het ondernemend gedrag in Vlaanderen anno 2025. De resultaten, gepresenteerd in dit rapport, zijn gebaseerd op een telefonische enquête bij een representatieve steekproef van 1.034 inwoners van Vlaanderen, tussen 18 en 64 jaar oud. De steekproef is, net als bij het onderzoek van de voorbije 8 jaar (Andries et al. 2017, 2018; Roelandt & Andries 2019, 2020a, 2021, 2022, 2023, 2024)[1], gestratificeerd naar leeftijd, geslacht, en opleidingsniveau. De resultaten zijn ook gewogen op basis van deze drie dimensies. De methodologie en vraagstelling is zeer gelijkaardig aan die van het vorige Steunpunt Ondernemerschap en Regionale Economie, wat maakt dat de resultaten vergelijkbaar zijn met Vlaamse cijfers voor eerdere jaren (zie ook Holvoet, Bosma, en Crijns 2015a en 2015b) en met internationale gegevens uit de Global Entrepreneurship Monitor (GEM) (2026)[2].

2 DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN ANNO 2025

2.1 Maatschappelijke perceptie van ondernemerschap

Verschillende onderdelen van de bevraging peilden naar de perceptie en zichtbaarheid van ondernemerschap in België. In 2025 beschouwt 51% van de Vlamingen ondernemerschap als een wenselijke carrièrekeuze. Dit aandeel ligt licht lager dan in 2023 (53%), maar blijft hoger dan in de voorgaande jaren (50% in 2020, 45% in 2021 en 46% in 2022; zie Tabel I en Figuur I in Appendix). Daarnaast geeft 59% van de Vlamingen aan dat succesvolle ondernemers in Vlaanderen aanzien en respect genieten. Dit cijfer ligt in lijn met eerdere metingen en blijft relatief stabiel doorheen de tijd. Eveneens stelt 46% van de Vlamingen dat men regelmatig verhalen over succesvolle jonge bedrijven in de media ziet, wat overeenkomt met de resultaten van twee jaar geleden. Verder geeft 58% van de Vlamingen aan persoonlijk iemand te kennen die de voorbije twee jaar een zaak heeft opgericht[3]. Hoewel dit aandeel licht lager ligt dan in 2023 (59%), blijft het op een hoog niveau. In vergelijking met referentielanden scoort Vlaanderen hier bovendien sterk: enkel het Verenigd Koninkrijk (62%) doet beter, gevolgd door Frankrijk (57%), Nederland (55%), Zweden (52%), Luxemburg (47%) en Duitsland (46%) (Global Entrepreneurship Monitor, 2026). Tot slot heeft ongeveer 15% van de Vlamingen in het verleden ooit een eigen zaak gehad. Dit is opmerkelijk lager dan het cijfer twee jaar geleden, dat toen nog 21% bedroeg. Afgezien van deze afname in ondernemerservaring uit het verleden, blijven de indicatoren voor maatschappelijke perceptie grotendeels stabiel, met

[1] Voor het eerst werd het onderzoek niet jaarlijks, maar twee jaarlijks uitgevoerd.
[2] Niet voor alle indicatoren in dit rapport zijn internationale cijfers beschikbaar. Waar beschikbaar, wordt de vergelijking gemaakt.
[3] Hierbij dient opgemerkt te worden dat de manier waarop deze indicatoren gemeten en berekend werden, dezelfde is als in 2021-2023, maar licht verschilt van voorgaande jaren (in lijn met een gewijzigde formulering in de internationale GEM vragenlijst). Waar het vroeger een ja/nee vraag betrof, werd de drie laatste edities gevraagd hoeveel personen de respondent kent die de voorbije twee jaar een zaak hebben opgericht. 58% van de respondenten kende minstens één zo'n persoon.

slechts beperkte schommelingen. Een mogelijke verklaring hiervoor ligt in aanhoudende politieke, geopolitieke en economische onzekerheden in 2025[4].

Bijkomende analyse op basis van leeftijdscategorie tonen enkele interessante verschillen. Zo beschouwt 59% van de Vlamingen tussen 45 en 54 jaar ondernemerschap als een wenselijke carrièrekeuze, wat significant hoger ligt dan bij de leeftijdsgroepen 35–44 jaar en 55–64 jaar (beide 47%). In lijn met twee jaar geleden geeft 77% van de Vlamingen tussen 30 en 34 jaar aan een ondernemer te kennen in zijn/haar persoonlijke omgeving, terwijl dit cijfer voor de leeftijdscategorie tussen 45 en 54 jaar op 49% ligt en voor de leeftijdscategorie tussen 55 en 64 jaar op 44% ligt. De overige leeftijdscategorieën situeren zich tussen deze waarden.

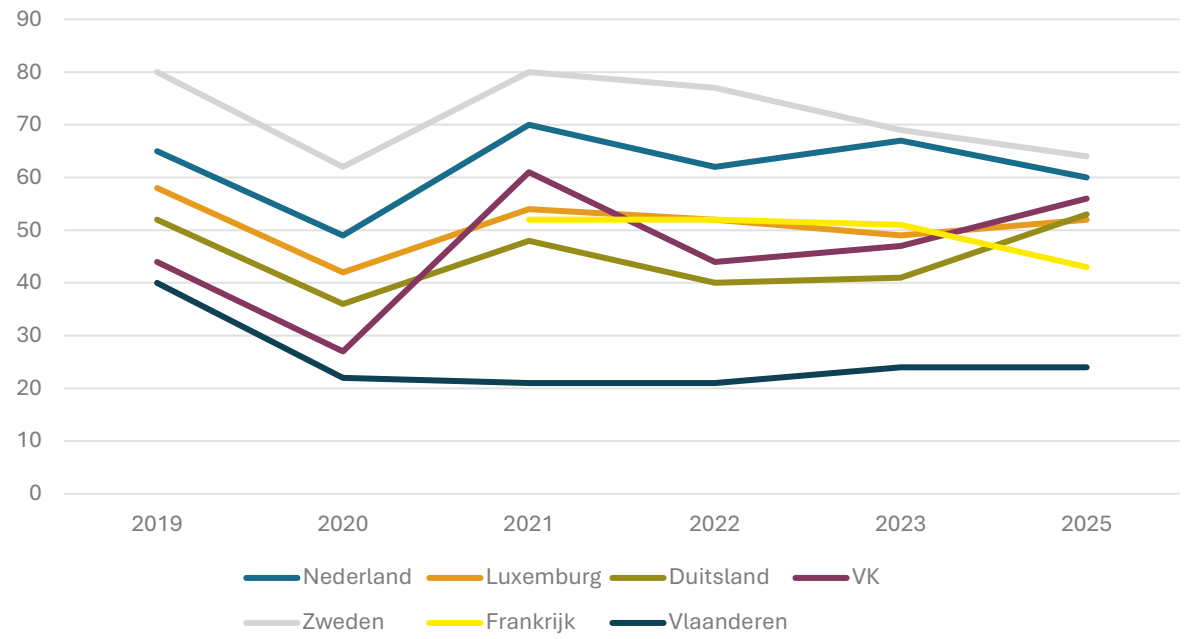
Ook analyses naar opleidingsniveau leveren enkele interessante inzichten op. Zo beschouwt 59% van de Vlamingen met een diploma middelbaar onderwijs en 66% van de Vlamingen met een diploma post-secundair onderwijs ondernemerschap als een wenselijke carrièrekeuze, tegenover 42% in de overige opleidingscategorieën, namelijk geen diploma middelbaar onderwijs en bachelor-, master- of doctoraatsdiploma. Opvallend is dat respondenten met een bachelor-, master- of doctoraatsdiploma ondernemerschap minder vaak als wenselijk beschouwen, terwijl 66% van hen wel aangeeft dat succesvolle ondernemers aanzien en respect genieten—een significant hoger aandeel dan in de andere opleidingsgroepen. Verder stelt slechts 17% van de respondenten met een post-secundair diploma dat men vaak verhalen over succesvolle jonge bedrijven in de media ziet, wat beduidend lager is dan in de andere categorieën.

Tot slot worden er, net zoals twee jaar geleden, geen significante verschillen vastgesteld tussen mannen en vrouwen wat betreft de algemene maatschappelijke perceptie van ondernemerschap. Wel blijkt dat mannen vaker een ondernemer in hun persoonlijke omgeving kennen (65% tegenover 52% bij vrouwen).

2.2 Individuele perceptie

Wanneer gekeken wordt naar de individuele perceptie van ondernemerschap, blijkt dat slechts 24% van de Vlamingen verwacht dat zich in de komende zes maanden goede opportuniteiten zullen voordoen om een bedrijf op te richten. Dit aandeel is sinds de COVID-19-pandemie sterk gedaald en heeft zich sindsdien niet hersteld (zie Tabel I en Figuur II in Appendix). Deze blijvend lage opportuniteitsdetectie kan mogelijk worden verklaard door de aanhoudende economische onzekerheden van de voorbije jaren. Vlaanderen blijft hiermee bovendien achter ten opzichte van de referentielanden: waar in Vlaanderen 24% opportuniteiten ziet, bedraagt dit 43% in Frankrijk, 53% in Duitsland, 52% in Luxemburg, 56% in het Verenigd Koninkrijk, 60% in Nederland en 64% in Zweden (Global Entrepreneurship Monitor, 2026; zie ook Figuur 1).

[4] Https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/economische-analyses/monitoring-van-de-conjunctuur

Figuur 1: Opportuniteitsdetectie: Internationale vergelijking

Wat betreft het vertrouwen in eigen kunnen, geeft 48% van de Vlamingen aan over de nodige kennis, vaardigheden en ervaring te beschikken om een zaak te starten. Dit aandeel ligt lager dan in 2023 (52%), maar bevindt zich rond het gemiddelde niveau sinds 2016 (zie Tabel I en Figuur II in Appendix). Internationaal gezien bevindt Vlaanderen zich, net zoals twee jaar geleden in de middenmoot, na het Verenigd Koninkrijk (62%) en Frankrijk (49%), en vóór Luxemburg, Zweden en Duitsland (47%) en Nederland (45%) (Global Entrepreneurship Monitor, 2026).

Wanneer we naar faalangst kijken, zien we dat 43% van de Vlamingen die opportuniteiten zien aangeven dat angst om te falen hen zou tegenhouden om een zaak te starten. Dit is een opmerkelijke daling ten opzichte van twee jaar geleden (49%), en lager dan het gemiddelde sinds 2016 (zie Angst voor falen (a) in Tabel I en Figuur II in Appendix). Waar we internationaal gezien de voorbije jaren tot de koplopers behoorden, neemt Vlaanderen nu een middenpositie in. Het Verenigd Koninkrijk scoort opnieuw het hoogst (50%), dan Nederland (47%), gevolgd door Vlaanderen, Zweden en Frankrijk (43%), Luxemburg (42%) en Duitsland (41%) (Global Entrepreneurship Monitor, 2026). Wanneer faalangst wordt berekend ten opzichte van de *totale* populatie (inclusief Vlamingen die geen opportuniteiten zien) blijft dit cijfer relatief stabiel op 51% (ten opzichte van 52% in 2023, 51% in 2022, 48% in 2021, 48% in 2020, 54% in 2019 en 50% in 2018; zie Angst voor falen (b) in Tabel I en Figuur II in Appendix).

Bijkomende analyses naar leeftijdscategorie levert interessante bevindingen op betreffende de individuele perceptie van de Vlamingen. De leeftijdscategorie tussen 35 en 44 scoort het hoogst op opportuniteitsdetectie (30%), terwijl 18 tot 29-jarigen het laagst scoren (19%). De jongste groep heeft daarnaast, net zoals vorige jaren, het minste vertrouwen in eigen kunnen. Slechts 39% van de Vlamingen tussen 18 en 29 jaar gelooft de nodige competenties te hebben om een zaak te kunnen starten. Ook de 55-plussers schatten met 40% hun competenties lager in dan de andere leeftijdscategorieën. De groep 35 tot 44 jaar vertoont daarentegen het hoogste vertrouwen (58%). Opvallend is dat deze groep, ondanks hoge scores op

opportuniteitsdetectie en zelfvertrouwen, ook het hoogste niveau van faalangst rapporteert, gemeten ten opzichte van de totale populatie. Wanneer echter enkel gekeken wordt naar personen die opportuniteiten zien, verdwijnen deze verschillen tussen leeftijdsgroepen.

Analyses naar geslacht tonen, in lijn met eerdere bevindingen, dat vrouwen systematisch lager scoren op alle dimensies van individuele perceptie. Vrouwen detecteren minder opportuniteiten (20% tegenover 27% bij mannen) en schatten hun eigen ondernemerschapscompetenties lager in (42% tegenover 53%). Daarnaast rapporteren vrouwen een hogere faalangst, zowel in de totale populatie (59% versus 42%) als onder degenen die opportuniteiten zien (54% versus 36%). Zoals aangehaald in eerdere rapporten weerspiegelen deze cijfers niet noodzakelijk dat mannen effectief over meer ondernemerscompetenties beschikken dan vrouwen. Wetenschappelijk onderzoek toont immers aan dat mannen typisch hun eigen competenties en kunnen hoger inschatten, terwijl vrouwen dan weer meer bescheiden zijn en meer aan zichzelf twijfelen.

Tot slot tonen analyses naar opleidingsniveau enkele bijkomende inzichten. Vlamingen zonder diploma middelbaar onderwijs schatten hun ondernemerschapscompetenties significant lager in (28%) dan andere groepen. Daarnaast blijkt dat 57% van de Vlamingen met bachelor-, master- of doctoraatsdiploma aangeeft dat angst om te falen hen zou tegenhouden om een onderneming te starten, tegenover 42% bij personen met een post-secundair diploma. Ook binnen de groep die opportuniteiten ziet, scoort deze laatste categorie significant lager op faalangst. Gezien het beperkte aantal observaties in deze groep is voorzichtigheid bij de interpretatie echter aangewezen.

2.3 Startersactiviteiten

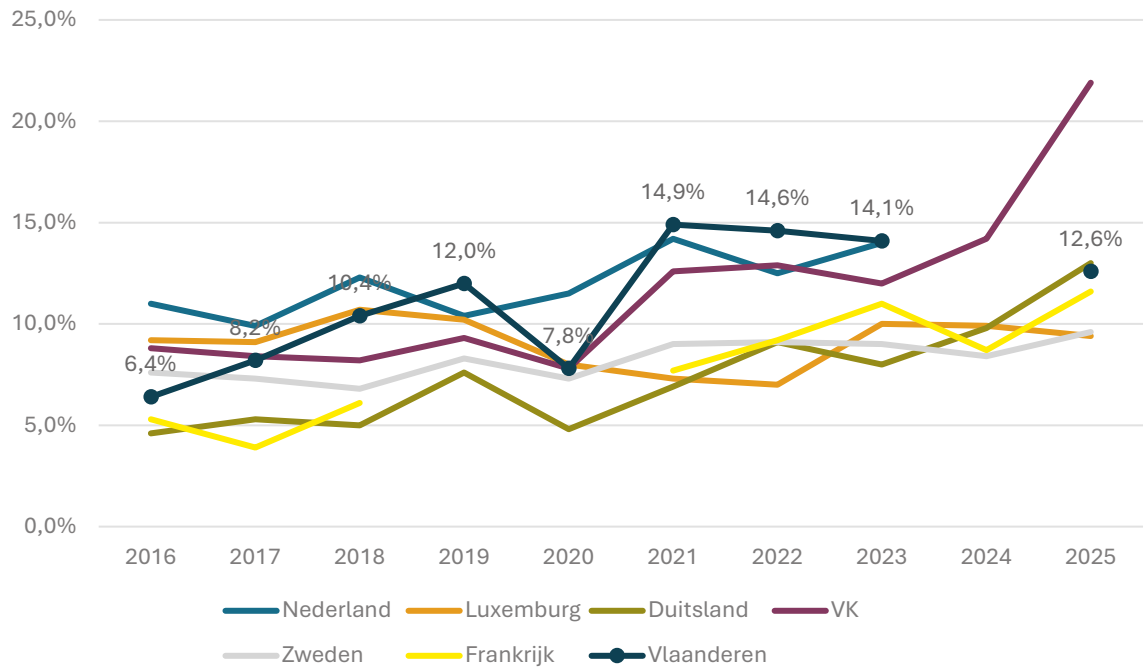
De studie ging ook na hoeveel personen in de totale bevolking tussen 18 en 64 jaar aangeven (a) actief betrokken te zijn bij het opstarten van een nieuwe onderneming waarvan ze (mede-)eigenaar zullen zijn (ontluikend ondernemerschap) of (b) leiding te geven aan een eigen bedrijf dat minder dan 3,5 jaar oud is (nieuw ondernemerschap)[5]. Net zoals in eerdere studies en in de internationale GEM- studie, wordt het onderscheid tussen 'ontluikend' en 'nieuw' ondernemerschap bepaald op basis van uitbetaling van lonen, salarissen, of betalingen in natura door de nieuwe onderneming. Bij uitbetaling sinds minder dan 3 maanden spreken we van 'ontluikend ondernemerschap'. Bij uitbetaling sinds meer dan 3 maanden maar minder dan 42 maanden (of 3,5 jaar) spreken we van 'nieuw ondernemerschap'.

Uit de bevraging blijkt dat 7,7% van de Vlamingen een onderneming aan het opstarten is waarvan ze (mede-)eigenaar zullen zijn ('ontluikend ondernemerschap') (zie Tabel I en Figuur III in Appendix). Daarnaast leidt 5,1% van de Vlamingen een eigen onderneming die minder dan 3,5 jaar oud is ('nieuw ondernemerschap'). In totaal is 12,6% van de bevolking tussen 18 en 64 jaar actief als ontluikend of nieuw ondernemer[6]. Deze cijfers liggen lager dan twee jaar

[5] Respondenten geven zelf aan of ze betrokken zijn bij start-ups. Deze indicator is dus gebaseerd op zelfidentificatie en verschilt van andere indicatoren die gebaseerd zijn op registraties en administratieve data.

[6] Deze indicator is vergelijkbaar met de TEA-indicator (Total Early-stage Entrepreneurial Activity) uit de GEM-studie. De totale ondernemerschapsactiviteit is lager dan de som van de cijfers voor ontluikend en voor nieuw ondernemerschap, aangezien sommige respondenten zowel ontluikend als nieuw ondernemer zijn.

geleden. Het ontluikend ondernemerschap daalde van 9,5% in 2022, 8,9% in 2023 en 7,7% in 2025. Ook het nieuw ondernemerschap vertoont een lichte daling (van 5,5% in 2022 en 5,4% in 2023 naar 5,1% in 2025). Waar vóór de pandemie nog een stijgende trend werd waargenomen, lijkt de totale ondernemersactiviteit sindsdien af te nemen. Ook internationaal zakt Vlaanderen in de ranking. Waar Vlaanderen in 2023 nog tot de koplopers behoorde, toont 2025 een gematigder beeld (Figuur 2). Het Verenigd Koninkrijk scoort opvallend hoog (21,9%), gevolgd door Duitsland (13%), Vlaanderen (12,6%), Nederland (12,2%), Frankrijk (11,6%), Zweden (9,6%) en Luxemburg (9,4%) (Global Entrepreneurship Monitor, 2026). Opvallend is dat Vlaanderen sneller herstelde van de terugval tijdens de pandemie in 2020, maar dat andere referentielanden inmiddels een inhaalbeweging hebben gemaakt.

Figuur 2: Totale ondernemersactiviteit: Internationale vergelijking

Bijkomende analyses naar leeftijd, opleidingsniveau en geslacht tonen duidelijke verschillen. Zo zijn 30 tot 34-jarigen significant vaker actief als ontluikend en nieuw ondernemer en scoren zij het hoogst op totale ondernemersactiviteit (22,8%). De oudste leeftijdsgroepen (55-plussers en, in mindere mate, 45 tot 54-jarigen) zijn daarentegen het minst actief. Dit patroon ligt in lijn met voorgaande jaren.

Tevens in lijn met de bevindingen van voorgaande jaren en met eerdere internationale cijfers, zien we dat vrouwen (met een totale ondernemerschapsactiviteit van 6,2%) minder ondernemend zijn dan mannen (met een totale ondernemerschapsactiviteit van 19,1%). Dit verschil is zichtbaar in zowel ontluikend (3,6% bij vrouwen tegenover 11,8% bij mannen) als nieuw ondernemerschap (2,5% versus 7,6%). Zoals eerder besproken, spelen verschillen in zelfperceptie van competenties en faalangst hierbij vermoedelijk een rol.

Wat betreft opleidingsniveau blijkt dat Vlamingen met een post-secundair diploma minder vaak actief zijn als nieuw ondernemer. Voor de overige indicatoren worden geen significante verschillen naar opleidingsniveau vastgesteld.

2.4 Intrapreneurship

Ondernemend gedrag manifesteert zich niet alleen als het opstarten van nieuwe ondernemingen, maar ook als 'intrapreneurship', i.e. het initiëren van nieuwe activiteiten als werknemer van een gevestigde onderneming. Net als vroegere internationale GEM-studies gebruikt deze studie volgende criteria voor het identificeren van intrapreneurship:

- De respondent is fulltime of part-time werknemer.
- De respondent was de voorbije drie jaar betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten voor zijn/haar belangrijkste werkgever. Hieronder verstaan we het ontwikkelen of op de markt brengen van nieuwe goederen of diensten, het opzetten van een nieuwe bedrijfstak, een nieuwe vestiging of dochtermaatschappij.
- De respondent had in deze activiteiten een leidersrol (in tegenstelling tot een ondersteunende rol).

Van alle Vlamingen had 9,4% in de voorbije drie jaar een leidersrol bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten voor zijn of haar werkgever (intrapreneurship gedefinieerd in brede zin). Ongeveer 7,9% van alle Vlamingen was ook op het moment van de bevraging actief als intrapreneur (intrapreneurship gedefinieerd in enge zin, waarbij enkel personen worden meegenomen die op het moment van de bevraging nog actief zijn, in tegenstelling tot de bredere maat die een periode van drie jaar omvat). De cijfers rond intrapreneurship zijn ten opzichte van twee jaar geleden gedaald (respectievelijk 10,7% en 9,2% intrapreneurship in brede en enge zin in 2023; zie Tabel I in Appendix).

Net zoals twee jaar geleden zien we opnieuw dat 55-plussers minder vaak intrapreneur zijn. Opvallend is dat het dit jaar niet de Vlamingen met bachelor-, master- of doctoraatsdiploma, maar wel de Vlamingen met diploma post-secundair onderwijs het vaakst intrapreneur zijn (significant voor intrapreneurship in brede zin). Wat betreft geslacht zien we, in lijn met 2020, 2021 en 2023 significante verschillen op het vlak van intrapreneurship. Mannen blijken opnieuw vaker intrapreneur te zijn dan hun vrouwelijke tegenhangers.

2.5 Financiering van ondernemers

Ongeveer 7,4% van de Vlamingen heeft in de afgelopen drie jaar geld geïnvesteerd in een nieuwe onderneming die door iemand anders werd opgestart. Dit omvat onder meer financiële steun aan een vriend(in), kennis, familielid of onbekende die een zaak start, maar sluit investeringen in beursgenoteerde aandelen of beleggingsfondsen uit. Dit aandeel ligt iets hoger dan in 2023 (7,1%), maar lager dan in 2022 (8,8%). Het gemiddelde investeringsbedrag en de mediaan liggen iets lager dan in 2023, namelijk respectievelijk €18.162 en €5.200 (ten opzichte van €19.647 en €7.000 in 2023; zie Tabel I in Appendix).

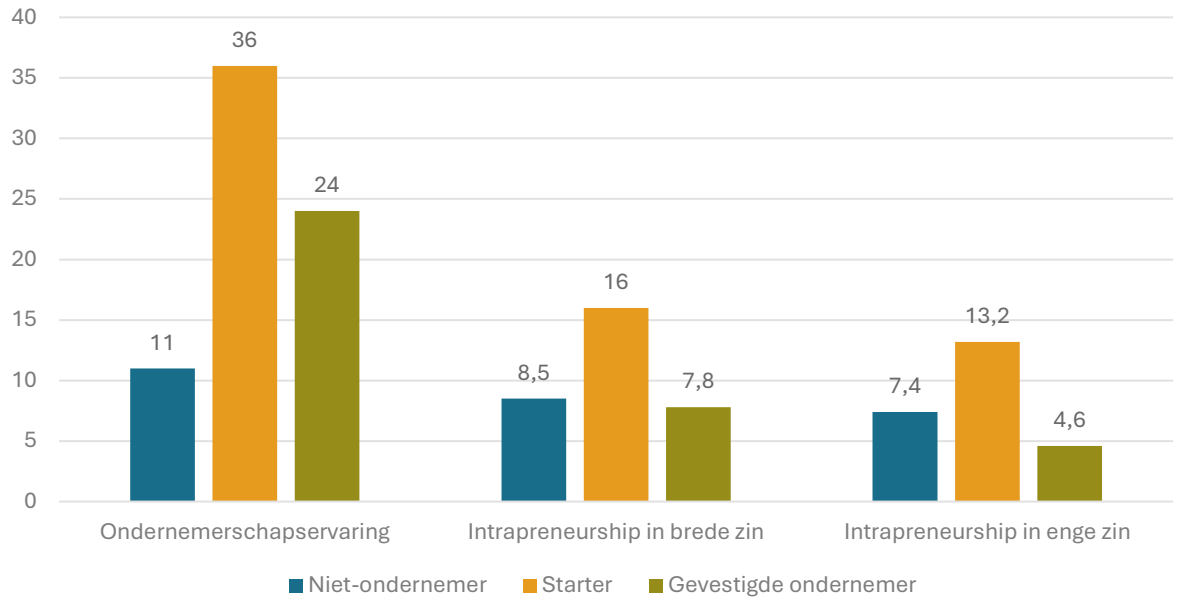
Wat de verschillen tussen leeftijdscategorieën, opleidingsniveaus of geslacht betreft, zien we dat de 55-plussers en Vlamingen met een diploma post-secundair onderwijs minder vaak investeren en Vlamingen met een bachelor-, master- of doctoraatsdiploma gemiddeld hogere bedragen investeren.

3 VERSCHIL TUSSEN NIET-ONDERNEMERS, STARTERS EN GEVESTIGDE ONDERNEMERS

In de verdere analyses kijken we naar verschillen al naar gelang de werksituatie van de Vlamingen anno 2025. De eerste groep, de niet-ondernemers, zijn Vlamingen die geen eigenaar zijn van een eigen onderneming. De tweede groep, de starters, omvat Vlamingen die anno 2025 startersactiviteiten uitoefenden (en dus behoren tot de ontluikende ondernemers of de nieuwe ondernemers). De laatste groep bestaat uit gevestigde ondernemers, zijnde Vlamingen die eigenaar zijn van een onderneming die ouder is dan 3,5 jaar.

Wanneer we kijken naar de verschillen naar gelang werksituatie, zien we dat de meerderheid van de starters een man is (78%), tegenover 46% bij de niet-ondernemers en 55% bij de gevestigde ondernemers. Daarnaast zijn starters gemiddeld jonger (37 jaar) dan niet-ondernemers (43 jaar) en gevestigde ondernemers (44 jaar). Er worden geen significante verschillen vastgesteld naar opleidingsniveau.

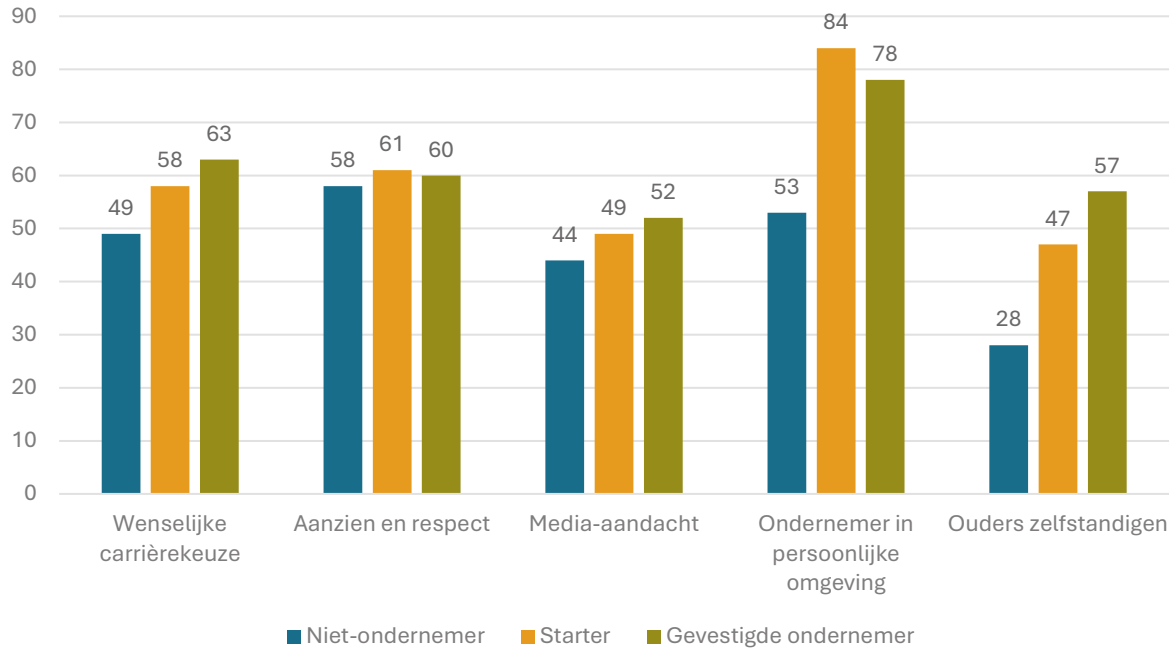
Verder beschikken niet-ondernemers minder vaak over ondernemerservaring uit het verleden (zie Figuur 3). Starters zijn vaker intrapreneur dan niet-ondernemers en gevestigde ondernemers. Dit ligt in lijn met de literatuur, die suggereert dat intrapreneurship kan fungeren als opstap naar zelfstandig ondernemerschap (Roelandt en Andries, 2020b).

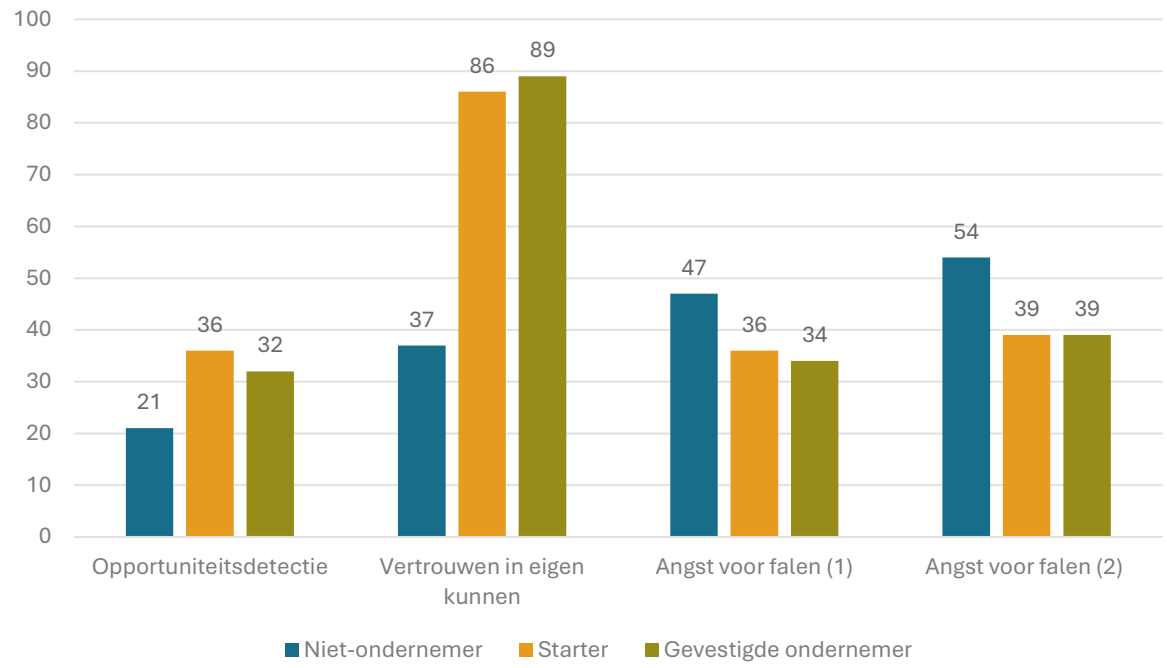
Figuur 3: Ervaring naar gelang werksituatie (gewogen cijfers in % van de populatie van niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers)

Aangezien uit internationaal onderzoek blijkt dat maatschappelijke perceptie een belangrijke rol speelt in de beslissing om een onderneming op te starten, wordt ook gekeken naar verschillen in perceptie volgens werksituatie (zie Figuur 4). De verschillen tussen starters en gevestigde ondernemers zijn voor alle dimensies van maatschappelijke perceptie niet significant. Verder blijkt dat gevestigde ondernemers ondernemerschap vaker als een wenselijke carrièrekeuze beschouwen dan de niet-ondernemers. Niet-ondernemers kennen bovendien minder vaak ondernemers in hun persoonlijke omgeving en hebben minder vaak ouders die zelfstandig zijn dan hun tegenhangers. Tot slot blijkt de perceptie dat ondernemers in Vlaanderen aanzien en respect krijgen en dat er voldoende media-aandacht is rond ondernemerschap niet significant te verschillen naargelang werksituatie. Hieruit blijkt nogmaals dat voornamelijk de directe omgeving van het individu van doorslaggevend belang is in de keuze om al dan niet een eigen onderneming op te starten.

Wat de individuele perceptie betreft (zie Figuur 5), blijkt dat, net zoals bij maatschappelijke perceptie, er geen significante verschillen zijn tussen starters en gevestigde ondernemers. Wel zien niet-ondernemers significant minder opportuniteiten in hun omgeving en hebben ze minder vertrouwen in hun eigen kunnen dan starters en gevestigde ondernemers. Daarnaast rapporteren zij een hogere faalangst, al geldt dit enkel wanneer faalangst wordt gemeten voor de totale populatie. Wanneer enkel gekeken wordt naar personen die opportuniteiten zien, verdwijnen deze verschillen.

Figuur 4: Maatschappelijke perceptie naar gelang werksituatie (gewogen cijfers in % van de populatie van niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers)

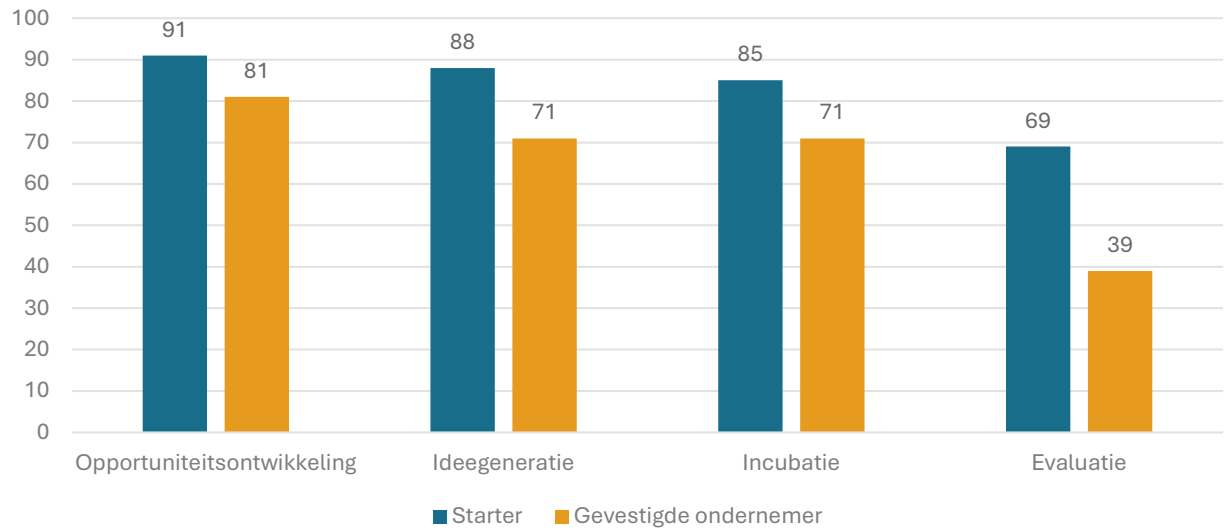
Figuur 5: Individuele perceptie naar gelang werksituatie (gewogen cijfers, in % van de populatie van niet-ondernemers, starters en gevestigde ondernemers; met uitzondering van Angst voor falen (1) dat geëxtrapoleerd is naar deelpopulatie die opportuniteiten verwacht)

4 OPPORTUNITEITSONTWIKKELING EN GEBRUIK VAN AI BIJ STARTERS EN GEVESTIGDE ONDERNEMERS

De opkomst van artificiële intelligentie (AI) roept de vraag op in welke mate ondernemers deze technologie gebruiken bij het ontwikkelen van nieuwe opportuniteiten. Daarom werd zowel bij starters als bij gevestigde ondernemers onderzocht of en hoe zij AI inzetten tijdens dit proces. Opportuniteitsontwikkeling werd daarbij opgesplitst in drie opeenvolgende fasen. Een eerste fase is **ideegeneratie**, waarbij nieuwe ideeën of concepten worden ontwikkeld, bijvoorbeeld via brainstorming. Deze fase werd gemeten aan de hand van vier items. Vervolgens komt de **incubatiefase**, waarin ondernemers ontbrekende informatie verzamelen en hun idee verder uitwerken, bijvoorbeeld door klantbehoeften of betalingsbereidheid in kaart te brengen. Deze fase werd gemeten aan de hand van vier items. Ten slotte volgt de **evaluatiefase**, waarin wordt nagegaan of het idee voldoende potentieel heeft, en voldoende haalbaar en realiseerbaar is om daadwerkelijk op te starten. Deze fase werd gemeten aan de hand van drie items. Samen vormen deze drie fasen het bredere proces van opportuniteitsontwikkeling. Dit bredere proces werd gemeten aan de hand van het totaal aantal items van deze drie fasen samen, namelijk elf items.

De analyse verloopt in twee stappen. Eerst wordt onderzocht in welke mate starters en gevestigde ondernemers aan opportuniteitsontwikkeling doen. Vervolgens wordt nagegaan in welke mate zij AI gebruiken tijdens dit proces. AI-gebruik werd hierbij gedefinieerd als het gebruik van AI bij minstens één van de onderliggende items die de betreffende fase operationaliseren (bv. minstens één van de vier items voor ideegeneratie).

In de eerste stap wordt nagegaan in welke mate starters en gevestigde ondernemers aan opportuniteitsontwikkeling doen. Figuur 6 toont dat starters systematisch vaker betrokken zijn bij alle fasen van opportuniteitsontwikkeling dan gevestigde ondernemers. De participatiegraden bedragen respectievelijk 91% versus 81% voor de overkoepelende variabele opportuniteitsontwikkeling, 88% versus 71% voor ideegeneratie, 85% versus 71% voor incubatie en 69% versus 39% voor evaluatie. Al deze verschillen zijn statistisch significant, wat in lijn is met de literatuur die aantoont dat starters zich sterker richten op het verkennen en ontwikkelen van opportuniteiten, terwijl gevestigde ondernemers zich eerder focussen op de exploitatie van bestaande activiteiten.

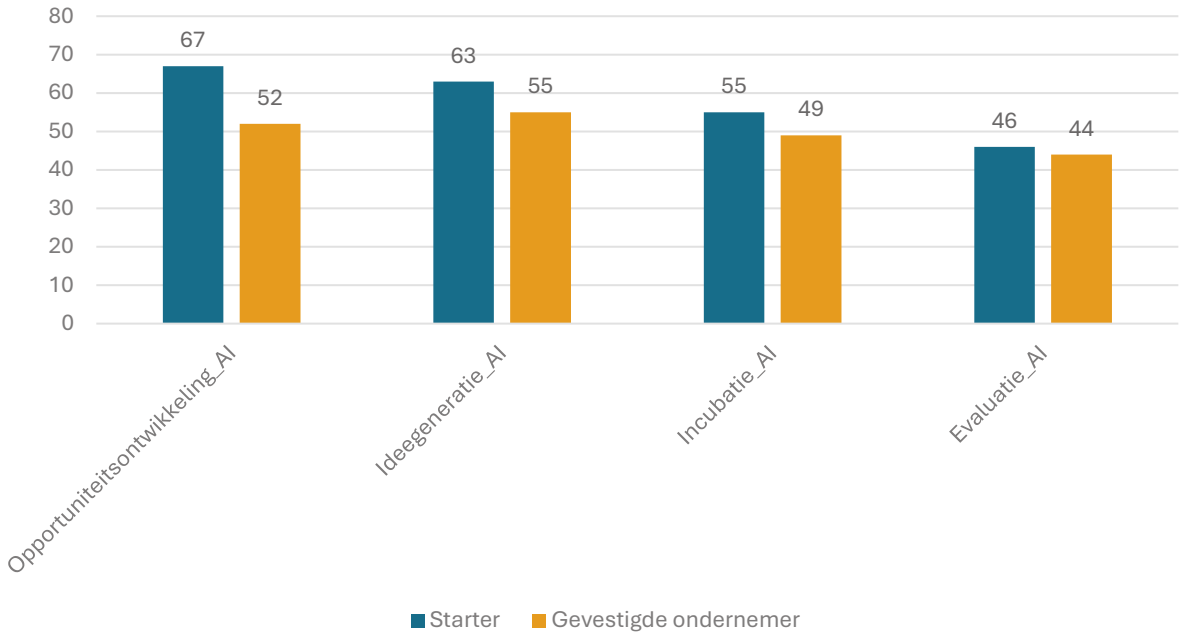
Figuur 6: Opportuniteitsontwikkeling naar gelang starter of gevestigd ondernemer (gewogen cijfers, in % van de populatie van starters en gevestigde ondernemers)

Aanvullende analyses naar leeftijd tonen dat starters van 18 tot 29 jaar significant vaker betrokken zijn bij opportuniteitsontwikkeling en alle onderliggende fasen dan starters van 55 tot 64 jaar. Bij gevestigde ondernemers zijn het de 18 tot 29-jarigen en 30 tot 34-jarigen die vaker betrokken zijn bij opportuniteitsontwikkeling en ideegeneratie, terwijl 30 tot 34-jarigen ook vaker bezig zijn met incubatie. Wanneer gekeken wordt naar verschillen volgens geslacht en opleidingsniveau, worden noch bij starters noch bij gevestigde ondernemers significante verschillen vastgesteld. Uitzondering vormt de evaluatiefase bij gevestigde ondernemers, waarin mannen significant vaker actief zijn dan vrouwen (51% versus 23%).

In een tweede stap wordt gekeken naar het gebruik van AI bij de ontwikkeling van opportuniteiten. Starters die opportuniteiten ontwikkelen, blijken vaker AI te gebruiken dan gevestigde ondernemers die opportuniteiten ontwikkelen. Van alle starters die opportuniteiten ontwikkelden, gebruikte 67% hiervoor AI, bij gevestigde ondernemers is dit aandeel 52%. Figuur 7 geeft aan dat dit patroon terugkeert voor elke onderliggende fase van het opportuniteitsontwikkelingsproces. Deze verschillen tussen starters en niet starters zijn echter enkel significant voor de overkoepelende variabele opportuniteitsontwikkeling, en niet voor de individuele fases in het proces van opportuniteitsontwikkeling.

Aanvullende analyses naar leeftijd tonen dat bij starters die aan opportuniteitsontwikkeling doen, de 30 tot 34-jarigen significant vaker AI gebruiken dan de andere leeftijdscategorieën.

Dit geldt zowel voor opportuniteitsontwikkeling in het algemeen (87%) als voor ideegeneratie (87%). Bij gevestigde ondernemers die aan opportuniteitsontwikkeling doen, gebruiken de 18 tot 29-jarigen significant vaker AI dan de 55 tot 64-jarigen, zowel voor opportuniteitsontwikkeling in het algemeen als bij ideegeneratie (respectievelijk 83% versus 19% en 83% versus 32%). De overige leeftijdscategorieën situeren zich tussen deze groepen. Verder tonen bijkomende analyses aan dat er noch bij starters noch bij gevestigde ondernemers significante verschillen bestaan naar geslacht of opleidingsniveau in het gebruik van AI binnen de verschillende fasen.

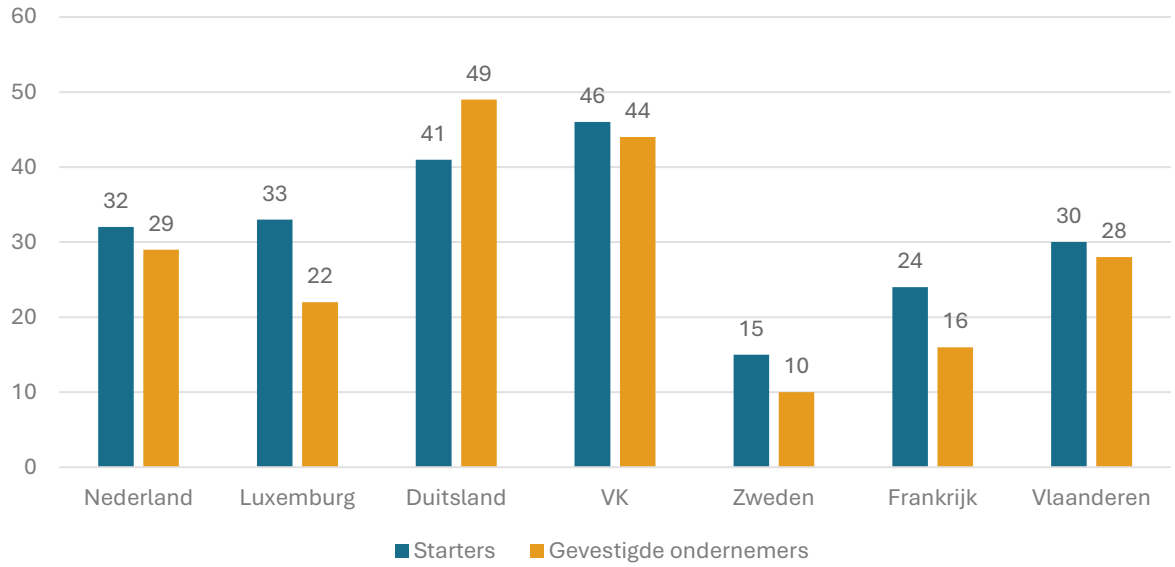

Figuur 7: Gebruik van AI bij opportuniteitsontwikkeling naar gelang starter of gevestigd ondernemer (gewogen cijfers, in % van de populatie van starters en gevestigde ondernemers die de bewuste fase doorlopen)

Naast het huidige gebruik van AI werd ook gepeild naar de verwachte rol van AI in de toekomst. Meer bepaald werd aan starters en gevestigde ondernemers (ook diegenen die momenteel geen AI gebruiken voor opportuniteitsontwikkeling) gevraagd in welke mate AI belangrijk zal zijn voor de implementatie van hun businessmodel en strategie in de komende drie jaar. Meer specifiek konden zij aangeven of zij verwachten dat AI zeer belangrijk, enigszins belangrijk of niet belangrijk zal zijn voor businessmodelimplementatie en strategievorming. De resultaten tonen aan dat 30% van de starters en 28% van de gevestigde ondernemers verwacht dat AI een zeer belangrijke rol zal spelen. Dit verschil tussen starters en gevestigde ondernemers is niet significant.

In vergelijking met referentielanden scoort Vlaanderen hiermee gematigd. Zo ligt het aandeel starters dat AI als potentieel zeer belangrijk beschouwt lager dan in het Verenigd Koninkrijk (46%) en Duitsland (41%), maar hoger dan in Zweden (15%) en Frankrijk (24%). Een gelijkaardig patroon is zichtbaar bij gevestigde ondernemers (zie Figuur 8). Deze resultaten sluiten aan bij eerder ECOOM-onderzoek, waaruit blijkt dat de strategische inbedding van AI in het Vlaamse bedrijfsleven momenteel nog beperkt is (Standaert et al., 2025). Vlaamse ondernemers erkennen dus het belang van AI, maar minder uitgesproken dan in enkele toonaangevende

Europese economieën, wat mogelijk wijst op ruimte voor verdere adoptie en strategische integratie van AI in het bedrijfsleven.

Figuur 8: Belang van AI voor de implementatie van hun businessmodel en strategie in de komende drie jaar naar gelang starter of gevestigde ondernemer (gewogen cijfers, in % van de populatie van starters en gevestigde ondernemers)

5 CONCLUSIE

De studie toont dat de maatschappelijke perceptie van ondernemerschap in Vlaanderen in 2025 grotendeels stabiel blijft. 59% van de Vlamingen geeft aan dat succesvolle ondernemers in Vlaanderen aanzien en respect genieten en 46% vindt dat men in de media vaak verhalen over succesvolle jonge bedrijven ziet. Iets meer dan de helft van de Vlamingen (51%) beschouwt ondernemerschap als een wenselijke carrièrekeuze. Daarnaast geeft 58% van de Vlamingen aan persoonlijk een ondernemer te kennen die de voorbije twee jaar een zaak heeft opgericht. Opvallend is wel dat het aandeel Vlamingen met eerdere ondernemerservaring is gedaald tot 15%.

Wat de individuele perceptie betreft, zien we dat iets minder dan de helft van de Vlamingen (48%) denkt over de nodige kennis, vaardigheden en ervaring te beschikken om een zaak te starten. Verder blijft het percentage Vlamingen dat opportuniteiten ziet om een eigen zaak te starten, hangen op een laag niveau: slechts 24% verwacht de komende zes maanden opportuniteiten om te ondernemen in de regio waar hij/zij woont. Tot slot blijkt dat, voor zij die opportuniteiten zien, iets minder dan de helft (43%) aangeeft dat angst om te falen hen tegenhoudt om effectief een zaak te starten.

Het aandeel Vlamingen dat een eigen onderneming leidt die minder dan 3,5 jaar oud is (‘nieuw ondernemerschap’) daalde licht tot 5,1%. Ook het percentage dat een onderneming aan het opstarten is (‘ontluikend ondernemerschap’) zet de dalende trend verder en komt uit op 7,7%. In totaal was 12,6% van de bevolking tussen 18 en 64 jaar actief als ontluikend of nieuw ondernemer. Vlaanderen blijft hiermee in de bovenste regionen van de referentielanden, al

zijn deze laatste duidelijk bezig aan een inhaalbeweging. De cijfers inzake intrapreneurship zijn ten opzichte van twee jaar geleden tevens gedaald.

Wanneer we kijken naar de Vlamingen die anno 2025 startersactiviteiten uitoefenden, zien we dat zij vaker man en gemiddeld jonger zijn dan zowel niet-ondernemers als gevestigde ondernemers. Daarnaast beschikken niet-ondernemers minder vaak over ondernemerservaring uit het verleden, kennen ze minder ondernemers in hun directe omgeving en hebben ze minder vaak ouders die zelfstandig zijn. Tegelijkertijd worden er geen significante verschillen vastgesteld naar gelang werksituatie wat betreft de perceptie dat ondernemers in Vlaanderen aanzien en respect genieten, en dat er voldoende media-aandacht is voor ondernemerschap. De directe omgeving speelt daarmee een doorslaggevendere rol in de stap naar ondernemerschap dan de ruimere context. Ook op vlak van individuele perceptie onderscheiden niet-ondernemers zich: zij zien minder opportuniteiten in hun omgeving, hebben minder vertrouwen in eigen kunnen en rapporteren meer faalangst wanneer deze wordt gemeten voor de totale populatie. Tussen starters en gevestigde ondernemers worden ook op vlak van maatschappelijke en individuele perceptie overigens geen significante verschillen vastgesteld.

De studie staat ook stil bij verschillen tussen starters en gevestigde ondernemers op vlak van opportuniteitsontwikkeling en het gebruik van artificiële intelligentie (AI) in de verschillende kernfasen. Starters blijken systematisch actiever in opportuniteitsontwikkeling dan gevestigde ondernemers, waarbij de verschillen voor alle fasen statistisch significant zijn. Voor de overkoepelende variabele opportuniteitsontwikkeling ligt ook het AI-gebruik significant hoger bij starters, terwijl er voor de afzonderlijke fasen geen significante verschillen worden vastgesteld tussen beide groepen. Dit kan mogelijk samenhangen met het beperkte aantal observaties, al liggen de waarden voor starters wel systematisch hoger. Ook jongere ondernemers blijken doorgaans actiever in opportuniteitsontwikkeling en maken hierbij vaker gebruik van AI dan oudere leeftijdsgroepen.

Wat betreft het verwachte belang van AI voor de implementatie van het businessmodel en de strategie in de komende drie jaar, worden geen significante verschillen vastgesteld tussen starters en gevestigde ondernemers. Beide groepen erkennen in gelijkaardige mate het strategisch belang van AI, wat erop wijst dat het bewustzijn rond de potentiële impact van AI breed gedragen is over verschillende ondernemerschapsstadia. Eerder ECOOM-onderzoek toont aan dat de strategische inbedding van AI in het Vlaamse bedrijfsleven vooralsnog beperkt blijft (Standaert et al., 2025). Het relatief hoge gebruik van AI bij starters in deze studie wijst echter op een potentieel gunstige evolutie. In combinatie met het feit dat zowel starters als gevestigde ondernemers het toekomstige belang van AI erkennen, suggereert dit dat AI reeds in vroege fasen van het ondernemingsproces een rol speelt en doet vermoeden dat deze ondernemers AI ook in latere fasen zullen blijven inzetten, bijvoorbeeld bij strategische besluitvorming binnen hun onderneming.

Globaal genomen tonen de resultaten een gemengd beeld van de ondernemerscultuur- en activiteiten in Vlaanderen. De dalende cijfers inzake ontluikend ondernemerschap en de blijvend lage opportuniteitsdetectie wijzen op een verzwakte instroom van nieuwe

ondernemers. Dit suggereert dat, ondanks aanwezige ondernemerschapscapaciteiten, belangrijke drempels blijven bestaan om effectief de stap naar ondernemerschap te zetten.

Beleidsmatig benadrukken deze bevindingen het belang van gerichte maatregelen die inzetten op het versterken van opportuniteitsherkenning, het ontwikkelen van ondernemersvaardigheden en het verlagen van opstartdrempels. Bij al deze beleidsinitiatieven kan bijzondere aandacht worden besteed aan vrouwen en iets oudere leden van de bevolking, dewelke qua ondernemersactiviteiten nog steeds achterblijven op hun mannelijke en jongere tegenpolen. Tegelijk bieden de resultaten rond het gebruik van AI bij starters perspectief voor de toekomst, en wijzen ze op het belang van verdere ondersteuning van digitale en technologische competenties binnen het ondernemersecosysteem.

Bronnenlijst

Andries, P., Rijssegem, L., Roelandt, J., Stappers, J., Vaznyte, E. (2017) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2016. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-17-001.

Andries, P., Rijssegem, L., Roelandt, J. (2018) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2017. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-18-003.

Bosma, N., Crijns, H., Holvoet, T. (2013a). Beleidsrapport STORE-B-12-004A Global Entrepreneurship Monitor 2011. Report for Belgium & Flanders.

Bosma, N., Holvoet, T., Crijns, H. (2013b). Beleidsrapport STORE-B-13-016 Global Entrepreneurship Monitor 2012. Report for Belgium & Flanders.

Bosma, N., Holvoet, T., Crijns, H. (2014). Beleidsrapport STORE-B-14-012 Global Entrepreneurship Monitor 2013. Report for Belgium & Flanders.

Global Entrepreneurship Monitor (GEM) (2023). Global Entrepreneurship Monitor: Global Report 2022/2023: Adapting to a New Normal. London: GEM.

Global Entrepreneurship Monitor (GEM) (2022). Global Entrepreneurship Monitor: Global Report 2021/2022: Opportunity Amid Disruption. London: GEM.

Global Entrepreneurship Research Association (GERA) (2021). GEM Global Entrepreneurship Monitor: Global Report 2020/21. Babson Park, MA: Babson College, Haute Ecole de Gestion, Fribourg.

Global Entrepreneurship Research Association (GERA) (2020). GEM Global Entrepreneurship Monitor: Global Report 2019/20. Babson Park, MA: Babson College, Korea Entrepreneurship Foundation.

Global Entrepreneurship Research Association (GERA) (2019). GEM Global Entrepreneurship Monitor: Global Report 2018/19. Babson Park, MA: Babson College, Santiago, Chile: Universidad del Desarollo, Korea Entrepreneurship Foundation.

Global Entrepreneurship Research Association (GERA) (2018). GEM Global Entrepreneurship Monitor: Global Report 2017/18. Babson Park, MA: Babson College, Santiago, Chile: Universidad del Desarollo, Kuala Lumpur, Malaysia: Universiti Tun Tun Abdul Razak, Korea Entrepreneurship Foundation.

Global Entrepreneurship Research Association (GERA) (2017). GEM Global Entrepreneurship Monitor: 2016 Global Report. Babson Park, MA: Babson College, Santiago, Chile: Universidad del Desarollo, Kuala Lumpur, Malaysia: Universiti Tun Tun Abdul Razak, Monterrey, Mexico: Tecnologico de Monterrey.

Holvoet, T., Bosma, N., en Crijns, H. (2015a). Beleidsrapport STORE-B-15-009- Global Entrepreneurship Monitor 2014. Report for Belgium & Flanders.

Holvoet, T., Bosma, N., en Crijns, H. (2015b). Bijlage Beleidsrapport STORE-B-15-009. Global Entrepreneurship Monitor 2014. Samenvatting voor Vlaanderen.

Holvoet, T., Bosma, N., en Crijns, H. (2016), Global Entrepreneurship Monitor 2001-2015. 15 jaar GEM Vlaanderen: een overzicht. Beleidsrapport STORE-B-15-011.

Roelandt, J. en Andries, P. (2019) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2018. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-19-005.

Roelandt, J. en Andries, P. (2020) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2019. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-20-018.

Roelandt, J. en Andries, P. (2020b) Beleidsrapport STORE-20-020. De overgang van intrapreneurship naar zelfstandig ondernemerschap: empirisch onderzoek.

Roelandt, J. en Andries, P. (2021) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2020. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-20-019.

Roelandt, J. en Andries, P. (2022) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2021. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-21-019.

Roelandt, J. en Andries, P. (2023) Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: Situatie 2022. Steunpunt Economie en Ondernemen – UGent Beleidsrapport STORE-22-020.

Standaert, T., Lecocq, C., Andries, P. en Evens T. (2025). AI -Barometer : Adoptie en gebruik van Artificiële intelligentie bij Vlaamse bedrijven. Situatie 2025. ECOOM-Inno-Gent, UGent.

APPENDIX

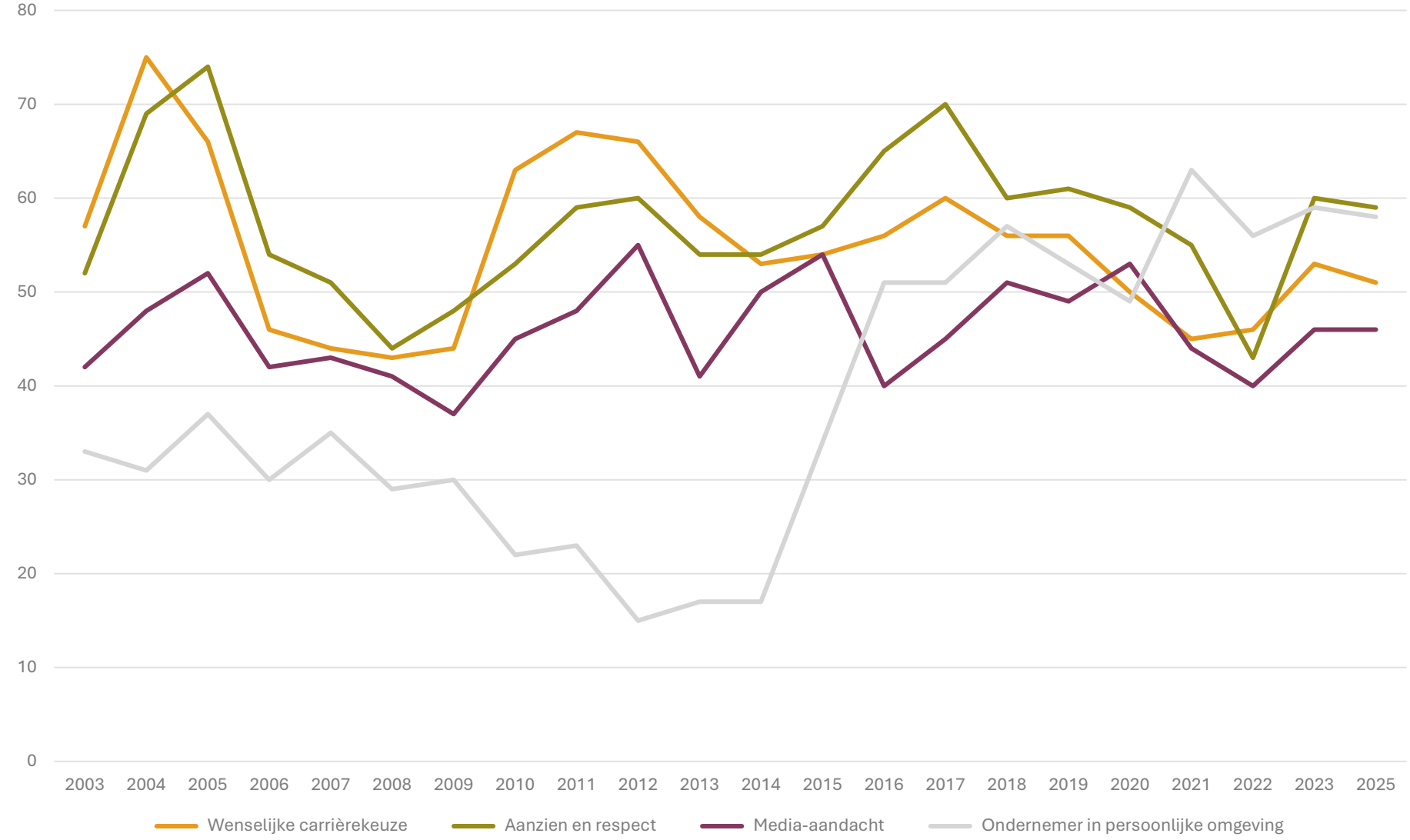
Tabel I: Indicatoren voor Vlaanderen 2009-2025 (als % van de populatie)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	**2025**
Maatschappelijke perceptie																
Wenselijke carrièrekeuze	44	63	67	66	58	53	54	56	60	56	56	50	45	46	53	51
Aanzien en respect	48	53	59	60	54	54	57	65	70	60	61	59	55	43	60	59
Media-aandacht	37	45	48	55	41	50	54	40	45	51	49	53	44	40	46	46
Ondernemer in persoonlijke omgeving	30	22	23	15	17	17		51	51	57	53	49	63	56	59	58
Individuele perceptie																
Opportuniteitsdetectie	13	38	40	33	34	41	48	26	44	42	40	22	21	21	24	24
Vertrouwen in eigen kunnen	38	41	40	37	33	29	31	44	44	56	50	47	49	45	52	48
Angst voor falen (a)	22	36	39	42	47	50	49	50	50	46	49	39	45	45	49	43
Angst voor falen (b)										50	54	48	48	51	52	**51**
Startersactiviteiten																
Ontluikend ondernemerschap	1.6	2.2	2.3	1.3	2.8	2.6	3.7	4.8	5.3	6.9	8.1	4.5	10.2	9.5	8.9	**7.7**
Nieuw ondernemerschap	1.8	1.3	2.5	1.6	1.7	2.2	2.0	1.6	3.4	3.5	4.1	3.3	5.1	5.5	5.4	**5.1**
Totale ondernemerschapsactiviteit	3.3	3.5	4.8	2.8	4.4	4.7	5.4	6.4	8.2	10.4	12.0	7.8	14.9	14.6	14.1	**12.6**
Intrapreneurship																
In brede zin (afgelopen 3 jaren)								7.0	5.1	14.2	12.1	15.3	11.1	10.6	10.7	**9.4**
In enge zin (momenteel)						4.8		5.4	4.5	10.9	9.5	12.9	9.5	8.4	9.2	**7.9**
Financiering van ondernemers																
Investeerder								5.8	7.5	6.3	6.0	/	8.1	8.8	7.1	**7.4**
Gemiddelde investering (in €)								11999	14679	21276	19166	/	13248	18303	19647	**18162**
Mediaan investeringen (in €)								5000	4500	11000	7500	/	4000	5000	7000	**5200**

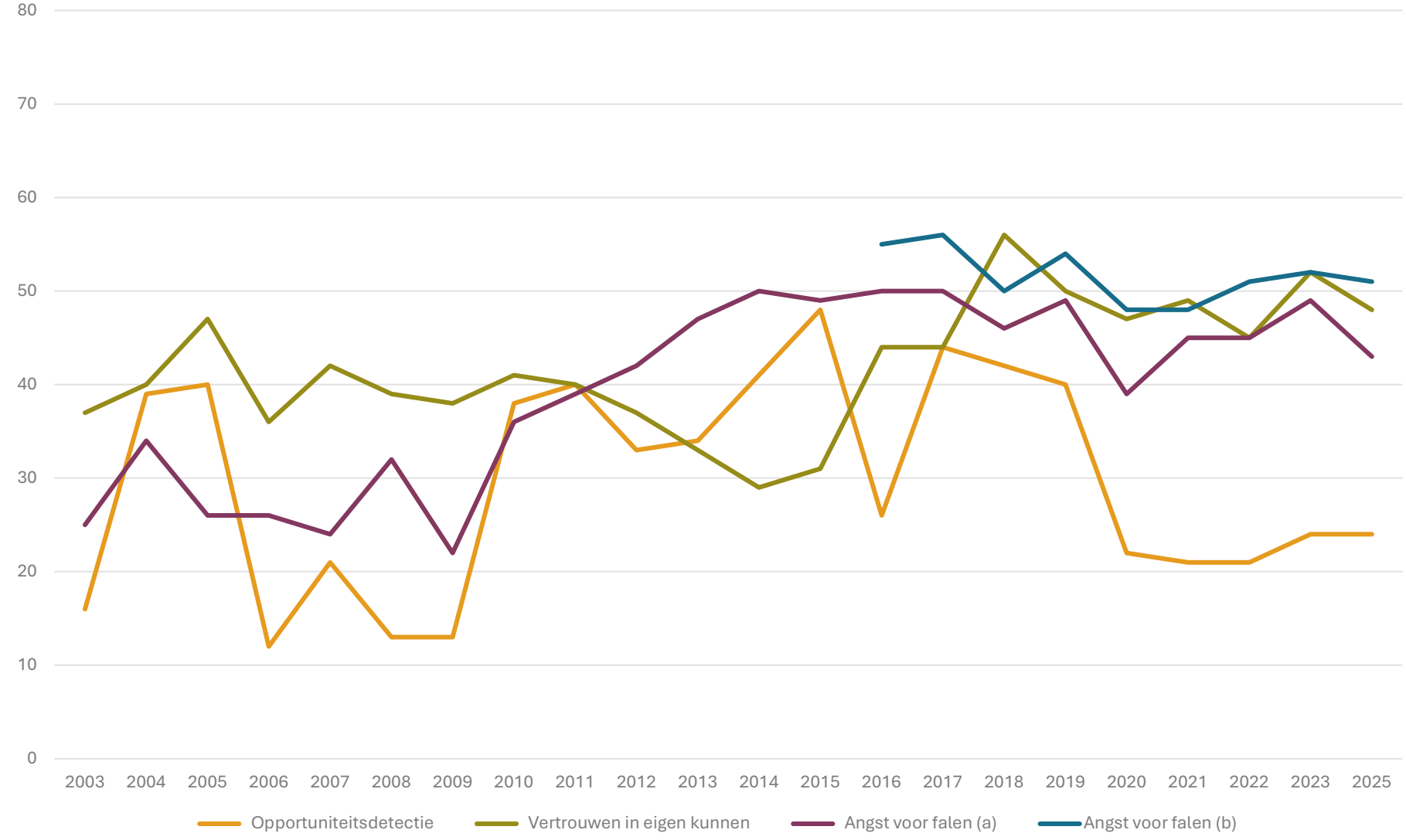
(a) Uitgedrukt als percentage van de Vlamingen die in de komende 6 maanden goede opportuniteiten verwachten om een bedrijf te starten;(b) uitgedrukt als percentage van alle Vlamingen.

Bron: De cijfers voor 2008-2015 werden overgenomen uit Holvoet et al. (2016) en maken deel uit van de internationale GEM-studie. Deze cijfers werden aangevuld met Bosma et al. (2013a, 2013b en 2014), en Holvoet et al. 2015a. De cijfers voor 2016, 2017 werden overgenomen uit Andries et al. (2017, 2018) en voor 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023 uit Roelandt & Andries (2019, 2020a, 2021, 2022, 2023, 2024).

Figuur A. I: Evolutie van de maatschappelijke perceptie (als % van de populatie)

Figuur A. II: Evolutie van de individuele perceptie (als % van de populatie)

Figuur A. III: Evolutie van de startersactiviteiten (als % van de populatie)

